

Předmět a systém správního práva jako právního odvětví, věda správního práva a správní věda

Teze přednášky

SP I - 28. 2. 2019

Správní právo jako odvětví

- správní právo v kontextu kontinentální Evropy chápáno jako **samostatné a významné** odvětví práva
- pro uznání existence samostatného právního odvětví významná **tzv. odvětvotvorná kritéria**
 - *samostatný předmět právní úpravy (a jeho odlišitelnost)*
 - *metoda právní regulace*
 - *vnitřní systémová soudržnost (systémová charakteristika)*
 - *objektivní zájem společnosti na existenci odvětví (společenská opodstatněnost)*

Předmět správního práva

- upravuje **postavení a chování subjektů ve specifických vztazích**
 - které vznikají a uskutečňují se v souvislosti s realizací výkonu moci ve státě ve sféře veřejné správy
 - jedním ze subjektů vždy orgán veřejné správy jako nositel veřejné moci (na druhé straně různí adresáti)

- zjednodušeně **předmět regulace správního práva**
 - = **společenské vztahy**, které vznikají a realizují se v souvislosti s výkonem veřejné správy
 - = **veřejná správa**

Metoda regulace správního práva

- zatímco předmět odpovídá na otázku „co“, metoda říká „jak“
 - **správněprávní povahu** mají vztahy mající **příslušný předmět** a jsou regulovány **příslušnou metodou**
- specifická (profilující) **metoda správního práva**
- = **administrativně-právní metoda regulace** společenských vztahů
 - vyjadřuje **mocenskou převahu** subjektů veřejné správy jako nositelů veřejné moci (nad adresáty těchto vztahů)
 - **právní nerovnost** (oproti regulaci smlouvou)

Soudržnost norem správního práva

- **vnitřní systémová soudržnost** (systémová charakteristika) souboru norem přesněji ohraničuje dané právní odvětví
 - vyšší *míra vzájemné soudržnosti* do něj patřících právních norem
 - relativní systémová *samostatnost* předmětného okruhu právních norem
- u některých právních odvětví vyjadřuje naplnění tohoto kritéria **kodifikace**
- povaha správního práva však **kodifikaci neumožňuje**
 - *rozsah a věcná různost regulace*
 - *rozdílná právní síla právních předpisů*
 - *vysoká dynamika právní regulace*
 - soudržnost norem správního práva je tedy vyjádřena volněji

Společenská opodstatněnost správního práva

- **objektivní zájem společnosti na samostatnosti odvětví** odráží
 - *důležitost* a *význam* přiznaný společnostem
- v evropském (kontinentálním) kontextu tato **důležitost a význam** správnímu právu **zřetelně přiznávána**
- společně s dalšími odvětvotvornými kritérii umožňuje charakterizovat *system správního práva*

System správního práva

- velké množství speciálních právních předpisů a zde obsažených právních norem vyžaduje určité vnitřní členění na **systemové prvky**
 - prameny
 - normy
 - základní pojmy a instituty
 - **subsystemy správního práva**
 - **SP organizační** (základní zásady organizace, postavení, organizace, pravomoc a působnost subjektů VS)
 - **SP hmotné** (hmotněprávní úprava oblastí a úseků SP)
 - **SP procesní** (procesněprávní postavení subjektů tzv. správního řízení, jakož i samotný postup v rámci tohoto řízení)

System správního práva

- zvláštním subsystémem **SP trestní**
 - upravuje základy a následky odpovědnosti za správní delikty
 - „prolíná“ výše uvedenými subsystémy SP

- současně také **vnější systémové vztahy SP** k jiným právním odvětvím
 - *k ústavnímu právu*
 - *k finančnímu právu*
 - *k trestnímu právu*
 - *k pracovnímu právu*
 - *k občanskému právu*
 - případně k jiným právním odvětvím

Pojem a charakteristika veřejné správy

- veřejná správa = **ústřední pojem SP**
- je **výrazem veřejné moci**
 - *moc* = zjednodušeně schopnost vnutit jinému způsob chování
 - veřejná moc = státní moc + zbývající veřejná moc
- pojem VS se užívá v tzv.
 - **organizačním pojetí** (orgány VS)
 - **funkčním pojetí** (výkon VS jako činnost orgánů VS)
- souvisí s pojmem **správy** jakožto společenského řízení
 - v případě VS se jedná o **správu ve veřejném zájmu** (často akcentovány *principy dobré správy*)
- základní členění VS = **státní správa** a **samospráva**

Pojem a charakteristika veřejné správy

- **VS vykonávaná státem**
 - tzv. *negativní vymezení* = co není zákonodárstvím a soudnictvím
 - *oproti zákonodárství* jde o provádění (výkon), nikoli tvorbu zákonů (ačkoli VS se na tvorbě zákonů také podílí)
 - *oproti soudnictví* nejde o nalézání práva v nejširším smyslu, nýbrž o realizaci veřejných zájmů v mezích práva (také organizační odlišnosti)
- **charakteristické rysy státní správy**
 - *základem (jádro) VS*
 - *vykonávána orgány státní správy*
 - *má výkonný (provádění zákonů), nařizovací (mocenská převaha orgánů státní správy) a podzák. charakter (vázanost zákony, právem)*
 - *působí uvnitř (procesy ve státní správě) i vně (vlastní poslání)*

Pojem a charakteristika veřejné správy

- **charakteristické rysy samosprávy**
 - = VS uskutečňovaná **jinými veřejnoprávními subjekty nežli státem** (provádění úkolů správy státu samostatnými, státem aprobovanými veřejnoprávními subjekty)
 - projevem **decentralizace státní moci**
 - realizace **vlastní samosprávné moci** (taktéž výkonný, nařizovací a podzákonný charakter)
 - vykonávána **samosprávnými orgány jménem a v zájmu samosprávného společenství**

- **základní členění**
 - *územní samosprávy*
 - *zájmová samospráva*

Vědecké přístupy ke SP a k VS

- VS může být předmětem:
- *vědy správního práva*
 - = věda o normativní regulaci VS
 - společenská věda, systémová věda zkoumající SP jako odvětví
- *správní vědy*
 - = věda o VS
 - společenská věda (s prvky věd přírodních a technických)
 - zkoumá realitu VS (faktickou efektivnost vnitřní organizace i postupů)
 - doplňuje vědu správního práva, cílem je zdokonalování VS
- *správní politiky*
 - = ideová východiska VS (politická, kulturní, ekonomická...)